

Mihaela M. GHEORGHIU

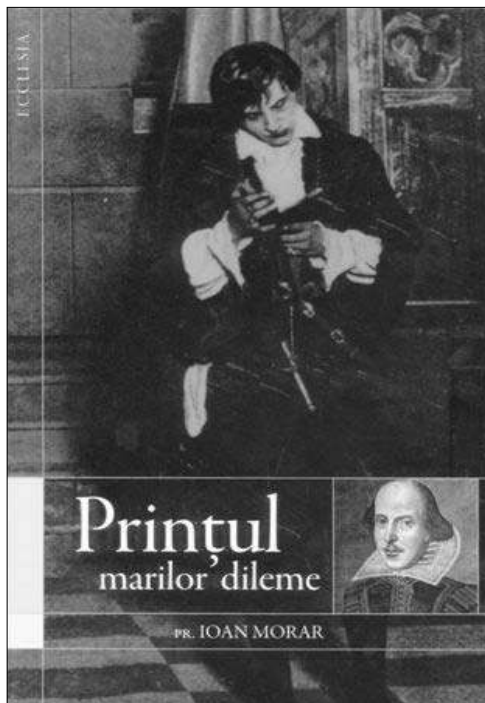
DESPRE „ACEST” HAMLET

„... literatura este o sinteză de emoții și atitudini spirituale”.
(Mircea Eliade, *Insuficiența literaturii*, octombrie 1927)

Publicată la Editura ECCLESIA de la Mănăstirea Nicula în anul 2010, lucrarea *Prințul marilor dileme*, al cărei autor este preotul Ioan Morar, constituie o nouă metodă de abordare a personajului shakespearean Hamlet. Fiind alcătuită din douăzeci de capitole, prezenta lucrare exprimă, după cum ar spune Eliade, o sinteză de emoții și atitudini spirituale pe care autorul le expune printr-un stil aparte pentru a-l prezenta pe „acest” Hamlet și cititorilor. După cum menționează și regretatul Mitropolit Bartolomeu Anania, apropierea de acest personaj dovedește un act de curaj, mai ales din partea unei persoane care dorește să trateze subiectul din punct de vedere creștin.

Aventura în care s-a lansat preotul Ioan Morar prin alegerea acestui subiect ca temă de licență în anii studenției, la o vîrstă la care majoritatea tinerilor își dorește cît mai mult timp liber, a scos în evidență dorința și puterea sa de muncă. Demersul urmat de autor a fost mai mult decît o aventură. Acest lucru reiese și din relatările făcute în primele trei capitole, unde pe lîngă prezentarea etapelor parcurse pentru alegerea temei de licență și convingerea profesorului coordonator de importanța acesteia pentru el, părintele ne împărtășește emoțiile și trăirile interioare pe care le-a avut cu ocazia susținerii lucrării de licență.

Trecînd la capitolul patru, care, cel mai probabil, a constituit textul propriu-zis al lucrării incipiente, autorul face o scurtă prezentare a marelui Shakespeare și a operei sale. Îmbinarea stilului critic și al celui beletristic (folosind diferite figuri de stil) face trecerea de la un text strict religios (un text la care se așteaptă cei mai mulți cititori de la scriitorul de față) la unul mai relaxat, în același timp exprimîndu-și sentimentele în mod direct în primele trei capitole și în mod indirect în ceea ce rezultă a fi textul lucrării.

Prezentarea celui care „a dat naștere” pentru prima dată personajului principal al cărții noastre, dar și a operei sale, deși într-un mod destul de succint, reprezintă o introducere în subiectul lucrării. Cu toate că nu era de prisos o înfățișare mai detaliată a vieții și personalității lui Shakespeare, în aceste pagini observăm și îndemnul autorului de a ne face să citim în continuare cu „ochii spiritului”. După cum menționează scriitorul, în capitolul *Timpuri – locuri – interpreți* a încercat să schițeze cîteva repere pentru a scoate în evidență importanța pe care o are opera lui Shakespeare, în special drama *Hamlet...*, pe plan universal ațit din punct de vedere literar, filosofic, psihologic, dar și

corelînd-o cu morala creștină, cu blîndețea pe care i-au insuflat-o regizorii și actorii: „Hamletul rusesc, nu mai puțin inteligent și demn, dar mai blajin, mai înțelegător, mai predispus spre iertare, într-un cuvînt era un om bun”. Modul incomparabil în care fiecare generație „îl citește” și îl înțelege pe Hamlet este și acesta prezentat și dezvoltat în acest capitol. Felul în care „fiecare” Hamlet este transpus pe scenă într-un mod unic, influența epocii și trăirile diferitelor generații sunt scoase în evidență de preotul Ioan într-un mod aparte, fiind în același timp însoțite și de un spirit critic bine pus la punct, mai ales în ceea ce privește „unele interpretări moderne de la noi sau de aiurea, în care nu-l mai recunoști pe Prințul de la Elsinore”. *Un prinț student la Wittenberg* îl prezintă pe Hamlet ca un posibil model pentru tineretul intelectual: „Prințul rămîne, prin modul lui de a fi și de a se comporta, un student de elită fără vîrstă”. Capitolul plasează în prim plan bunătatea prințului și dragostea lui față de mama sa, pentru care încearcă să își limiteze și să își tempereze dorințele. Fiecare capitol al lucrării de față trimite într-un mod destul de discret și bine intenționat la morala creștină, lucru pe care îl vedem binevenit. Înțelepciunea, corectitudinea, durerea și neliniștea sufletească a Prințului le întîlnim în starea de veghe, meditația la care este supus orice creștin. În acest timp el înțelege misiunea pe care

o avea, realizarea dreptății sau chiar răzbunarea. Consultând cu o deosebită atenție diverse critici cu privire la personajul principal, Ioan Morar face cu mare grijă distincția dintre starea de meditație a lui Hamlet și nebunia cu care a fost consacrat de o parte dintre criticii literari. După prezentarea mai multor opinii, autorul nostru scoate în evidență și dă o explicație în ceea ce constă nebunia Prințului, susținând ideea în care „starea de nebunie” era doar o simulare în scopul de a putea elabora o strategie pentru aflarea adevărului, sau pentru nu a fi descoperit în cazul în care ar fi deținut anumite informații. Conexiunea dintre religie/creștinism și cele întâmplate lui Hamlet nu întârzie să apară. Autorul, Ioan Morar, aduce în discuție „natura arătării” de care personajul principal nu este interesat, indiferent dacă este o arătare cerească sau diavolească. Cu toate acestea el nu ezită să ceară ajutorul ceresc: „Îngeri și soli cerești, păziți-ne!”. Singurătatea prin care trece se dovedește a fi necesară în primul rînd pentru descoperirea propriei identități, pentru a reflecta asupra vieții și morții. Cu această ocazie el dovedește în continuare o mare încredere în Pronia divină. Pe parcursul lecturării acestei lucrări deducem împreună cu Hamlet că „rațiunea nu

este singura cale care duce la cunoașterea complexă și completă a tainelor”.

Prin lucrarea de față, scriitorul depășește etapele analizei de fond a vieții Prințului pentru a-i demonstra religiozitatea. El analizează pe rînd cultura pe care acesta și-o însușise, inteligența, atitudinile, comportamentul, calitățile morale și spirituale (curajul, bunătatea, corectitudinea, credința), demonstrînd: „că toate acțiunile și demersurile lui sunt raportate la divinitate”.

Lucrarea de față aduce o nouă interpretare, din punct de vedere teologic, a unui personaj dintr-o dramă, un personaj care pentru mulți dintre noi rămîne încă un mister. Ceea ce și-a dorit să realizeze preotul Ioan Morar prin prezentarea acestui erou este un lucru de apreciat, el nu doar și-a propus, ci a reușit să evidențieze trăsăturile creștine ale unui personaj dilematic. Acest demers, bine documentat în ceea ce privește critica literară universală și românească, nu ar trebui să fie doar o carte prin care acumulăm informații, el trebuie privit și din punct de vedere teologic. Atît la începutul lucrării cît și pe parcursul acesteia nu lipsesc învățăturile. Autorul și-a dorit, și a reușit, să lase cititorului timp pentru meditație...

Octavian MIHALCEA

O MARE OGLINDĂ DE SÎNGE

Poemele cuprinse în volumul *Vis* (Princeps Edit, Iași, 2009) conțin ample itinerarii spre aflarea luminii, totul desfășurîndu-se sub necruțătorul vînt al extincției. Foarte reușita traducere a paradigmaticelor versuri poești din *The Raven* contribuie cu o fundamentare electivă de prim rang. Andrei Patraș știe că eterna renaștere va încununa mereu această aventură presărată cu pericole care este viața: „De-atîtea ori cîmpul a ars în fiecare vară,/ de-atîtea ori s-a prefăcut în scrum cîte-o iubire,/ dar tainic, într-o ultimă zvîcnire,/ presimt cum ierburi mari or să răsară...” (*Rod III*).

Emoționează fascinația pentru puritatea începutului. Astrul amintirilor, Luna, va veghea mereu incursiunile către origini. Alături de reluarea onirică a *Mioriței*, este readus în memorie arhetipalul profil al *Anei*, spre retrăirea pilduitoare a stării de dramă: „De plumb tîmple grele apasă./ Tu nu mai ajungi, nenuntită mireasă./ Pe drumuri de dor de-i veni,/ zidi-te-voi, Ană, în zorii de zi./ Apoi, eu căde-voi în hău/ și fi-voi izvor dezmiardînd trupul tău.../ Drumeții găsi-vor o cană/ din lut zămislită,

